

Satu Taavitsainen sd

Kirjallinen kysymys ihmisten arjen sujuvoittamisesta byrokratiaa purkamalla

Eduskunnan puhemiehelle

Säädösten sujuvoittaminen eli norminpurku on yksi hallituksen kärkihankkeista. On puhuttu kuniisti tavoitteista helpottaa kansalaisten arkea byrokratiaa keventämällä ja uudistamalla. Tähän mennessä kansalaiset ovat kuitenkin saaneet kauhistuneina seurata aikeita säädösten purkamiseksi, jotka on tehty suojelemaan heikoimpia ryhmiä, kuten vanhuksia ja vammaisia. Ihmisten arki ei parane pienentämällä vanhuspalveluiden henkilöstömitoitusta tai poistamalla yli 75-vuotiailta vammaisilta oikeus erityispalveluihin tai lopettamalla vammaisten lasten oikeus kuntouttavaan päivähoidon.

Aidon byrokratian karsimisen pitäisi johtaa oikea-aikaisten palvelujen saamiseen, oikeudenmukaisten päätösten saamiseen ripeästi ja asioiden hoitumiseen sujuvasti ja ihmisten arjen helpottamiseen. Samalla pitäisi päästä eroon erityisesti pompottelevasta toimintakulttuurista ja asiakasta vähättelevistä asenteista. Valitusmenettelyä pitää yksinkertaistaa niin, että päätöksen saaja pysyy käytännössä valittamaan saamastaan päätöksestä. Nyt esimerkiksi Kelan päätökset ovat liian monimutkaisia, päätösten perustelut puutteellisia ja asenteet niin negatiivisia, että päätöksestä valittaminen on lähes mahdotonta.

Ohessa tositapahtumiin perustuva esimerkki eri viranomaisten sekavasta toimintakulttuurista:

Lääkäri totesi potilaalla reumaperäisen selkärangan sairauden. Nivelsärkyjen vuoksi lääkäri määräsi neljän kuukauden sairausloman lääkekokeilujen, sairauden syyn ja jatkotoimenpiteiden selvittämiseksi. Potilas toimitti sairaustodistuksen Kelaan, koska sai tiedon, että voi hakea Kelasta sairauspäivärahaa. Kelan virkailija totesi, että asiakas voi hakea työttömyyspäivärahaa, kunnes saa päätöksen sairauspäivärahasta. Asiakas ilmoitti TE-toimistoon sairauslomasta ja vei lääkärin-todistuksen.

Sairauspäivärahapäätös tuli Kelasta viiden viikon päästä hylkäävänä. Perusteluina oli se, että asiakas on Kelan lääkärin mukaan terve huomattavasta terveydentilan alenemasta huolimatta, vaikka henkilön toimittamassa lääkärin-todistuksessa luki, että hänen työkykynsä ei riitä edes osakatyöhön kipujen ja terveydentilan vuoksi.

Henkilö oli yhteydessä TE-toimistoon, josta ilmoitettiin, ettei hän ole oikeutettu työttömyyspäivärahaan, koska oli "virheellisesti" ilmoittanut sairausloman aikaisen työhaun. Työttömyyspäivä-

Kirjallinen kysymys KK 129/2016 vp

värahaa haettaessa lomakkeeseen olisi pitänyt kirjoittaa, että on kykenevä ottamaan työtä vastaan, vaikka lääkärintodistuksen mukaan ei ole työkykyinen.

Byrokratian vuoksi ko. henkilö ei saa mistään tukea. Lääkäriin mukaan hän on sairas, jolloin TE-toimisto ei puolla työttömyyteen perustuvan tuen maksamista. Kela tulkitsee, että hän on terve, vaikka lääkärintodistus kertoo toisin. Lisäksi Kelan virkailija oli todennut henkilölle, että aina voi valittaa päätöksistä, mutta sillä ei olisi mitään vaikutusta.

Lakien, asetusten ja niiden tulkintojen on oltava niin selkeät, ettei synny esimerkkitapauksen kaltaista loukkua, jossa tukea anonut ei ole valtion eri organisaatioiden mukaan oikeutettu sen enempää sairauspäivärahaan kuin työttömyyskorvaukseenkaan. Viranomais toimintaa ohjaava periaate on perusoikeusmyönteinen laintulkinta, mutta sen pitäisi toteutua myös käytännössä.

Vastaavia tilanteiden kuvauksia on tullut esiin lukuisia ihmisten kertoessa saamastaan kohtelusta Kelan ja TE-toimiston kanssa asioidessa. Viranomaisen mielestä työtön ei olekaan työtön, sairas ei olekaan sairas, opiskelija ei olekaan opiskelija, eläkkeelle kuuluva ei kuulukaan eläkkeelle, kuntoutuva ei tarvitsekaan kuntoutusta jne.

Toimeentulon lakkaaminen sairauden, työttömyyden, opiskelujen ym. aikana on vakava ongelma, ja siihen on puututtava. Yhteiskuntamme perustuu siihen, että perustoimeentulo taataan jokaiselle eikä ketään saa tiputtaa rahattomaksi vaille tukia ja ilman yhteiskunnan turvaverkkoja. Ihmisten pompottelu virkailijalta toiselle on huonon hallinnon merkki. Yhteiskunnan kannalta suuret kustannukset syntyvät nimenomaan useiden eri palvelujen yhteensovittamisen ja koordinaation heikkoudesta.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin lainsäädännön tarkentamistoimenpiteisiin ministeri ryhtyy, jotta esimerkkitapauksen kaltaisia toimeentuloloukkutilanteita ei enää synny,

aikooko ministeri toimia sen puolesta, että normien purun myötä Kelan omien lääkäreiden käyttämisestä luovutaan ja tukien myöntämisessä uskotaan potilaan omaa lääkäriä,

mitä ministeri aikoo tehdä, että byrokratian ja turhan sääntelyn purkamisen punaisena lankana on ihmisten arjen helpottaminen ja

aikooko ministeri edistää digitaalisia ratkaisuja niin, että ihmisten pompottelu julkisen vallan eri toimijoiden välillä saadaan loppumaan?

Helsingissä 8.3.2016

Satu Taavitsainen sd